

REGIONAL UDVIKLINGSPLAN 2012

www.rup2012.rm.dk

Invitation
til samarbejde om visionen:

**I 2030 er Region Midtjylland
en international
vækstregion i et
sammenhængende Danmark**

UDKAST

Til endelig vedtagelse i Regionsrådet den 20. juni 2012

Dato 29. maj 2012

Indhold

Kursen er lagt	3
Bærende samarbejdsprincipper	4
Invitation til udvikling	4
Overordnede udfordringer	5
Plan og strategi	6
Vision 2030	8
Indsatsområder	9
 Klimatilpasning	10
 Miljø og energi	12
 Uddannelse	14
 Byer og landskab	16
 Mobilitet	18
 Erhverv og turisme	22
 Kultur	24
 Sundhed	26

Det Rådgivende Udvalg for Regional Udvikling har forestået udarbejdelsen af forslag til regional udviklingsplan.

Udvalget har ladet sig inspirere af en lang række regionale aktører, og især kommunerne i regionen har bidraget ved sparring om strategierne og handlingerne for at opnå visionen om en international vækstregion i et sammenhængende Danmark.

Forslaget er vedtaget af regionsrådet den 14. december 2011. Den regionale udviklingsplan er endeligt vedtaget af regionsrådet den 20. juni 2012.

Uddybende materiale til den regionale udviklingsplan findes på regionens hjemmeside www.2012.rm.dk

ISBN-9788777882630

Oplag: 2.500 stk.

Opsætning: Regional Udvikling

Fotografier er venligst udlånt af: Aarhus Kommune, Viborg Kommune, Horsens Kommune, Sund og Bælt, samt Grøntmij as. Grafik af Skanderborg Kommune og Region Midtjylland.

CO2-NEUTRALISERET TRYKSAG FRA ROSENDAHLS

Kursen er lagt

– nu fortsætter samarbejdet

Det er med stor glæde, at jeg kan præsentere den nye regionale udviklingsplan, som rummer den strategi, der skal gøre Region Midtjylland til en international vækstregion i et sammenhængende Danmark frem mod 2030.

At nå denne vision vil kræve øget samspil, mere viden og større opmærksomhed på bæredygtighed indenfor alle indsatsområder og ikke mindst på tværs af disse.

Under udarbejdelsen af den nye regionale udviklingsplan har vi kunnet bygge videre på det tætte og tillidsfulde samarbejde med kommunerne, som vi opnåede under tilblivelsen af den første regionale udviklingsplan i 2007. Det betyder, at vi denne gang har turdet skærpe vore målsætninger og forventninger til hinanden.

Der er behov for at arbejde sammen for at kunne imødegå vore fælles udfordringer og realisere vores fælles vision.

Nu har vi det dialogværktøj, som den regionale udviklingsplan skal være.

Bent Hansen
Formand for regionsrådet
i Region Midtjylland

Bærende samarbejdsprincipper

Under tilblivelsen af den første regionale udviklingsplan i 2007 formulerede regionsrådet og alle 19 kommuner et sæt principper for samarbejdet. Disse har været medvirkende til et tillidsfuldt samarbejde og fastholdes.

- 1 Den regionale udviklingsplan udnytter de styrkepositioner, der er i regionen.
- 2 Den regionale udviklingsplan fokuserer på de forskellige vilkår, der er for udvikling i de enkelte egne af regionen.

Region Midtjylland og de 19 kommuner vil:

- ▶ sikre kvalitet i udforskning og udvikling af potentialer med internationalt udsyn og bæredygtighed som de grundlæggende værdier.
- ▶ arbejde åbent, inviterende og med initiativ.
- ▶ i et målrettet strategisk samarbejde sikre koordinering, helhedstækning, netværk og dialog på tværs af administrative og geografiske grænser.
- ▶ udnytte og synliggøre synergier geografisk og tematisk.
- ▶ i fællesskab bruge vores direkte og indirekte indflydelse til at påvirke forhold, der har betydning for den midtjyske region.
- ▶ forpligte hinanden til at gøre opmærksom på, når initiativer fraviger fællesskabets vision.

Invitation til udvikling

Regionsrådet vedtager den regionale udviklingsplan, der er blevet til i samarbejde med en række regionale aktører, især de 19 kommuner i regionen.

Det er en strategi, som regionen ikke har mulighed for at virkeliggøre alene uden fortsat dialog og et tæt samarbejde med især kommunerne, **og i respekt for hinandens opgaver og roller**, men også uddannelsesinstitutioner, virksomheder, organisationer med videre.

Strategien fortæller hvad regionen og de 19 kommuner vil gøre for at indfri visionen. **På en række områder vil det i praksis være grupper af kommuner og andre regionale aktører, der vil indgå i projekter.**

Du inviteres til at være en aktiv part heri.

Hermed opnår vi i Region Midtjylland, at vi i et bredere fællesskab bliver en international vækstregion i et sammenhængende Danmark.

Overordnede udfordringer

Globalt klima

Stigende vandstande, monsteregn og risiko for forurening af grundvandet. Der er store miljø- og ressource-mæssige udfordringer, behov for at finde tilstrækkelige alternativer til fossilt brændsel samt nedbringe CO₂-udslip.

Økonomi

Økonomi, erhverv og kompetencer udfordres særligt af globaliseringen. I Danmark oplever vi lav produktivitetsstigning og relativt høje produktionsomkostninger. De offentlige budgetter er under pres på grund af øget efterspørgsel efter velfærdsydelse.

Demografi

Udvikling med større andel ældre borgere, befolkningsvækst i primært de østlige og sydlige egne i regionen. Stagnation eller befolkningstilbagegang i de nordlige og vestlige egne i regionen, giver mangel på arbejdskraft.

Uddannelse

I fremtiden vil der være stadigt stigende behov for faglært arbejdskraft og arbejdskraft med videregående uddannelse. Derimod vil behovet for ufaglærte svinde. Den enkeltes uddannelsesniveau har tæt sammenhæng med sundhedstilstanden og tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Sundhed

Højere levealder og stadig flere behandlingsmuligheder medfører stigende pres på sundhedsberedskabet. Veltilrettelagt forebyggelse og højere uddannelsesniveau hos borgerne kan lette presset og udligne social ulighed i sundhed. Dette vil kunne være en gevinst for den enkelte såvel som for samfundet.

Plan og strategi

Den regionale udviklingsplan er en beskrivelse af den ønskede udvikling i Region Midtjylland. Den skal ses som en fælles strategi for regionen, kommunerne, erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner og de øvrige aktører i regionen.

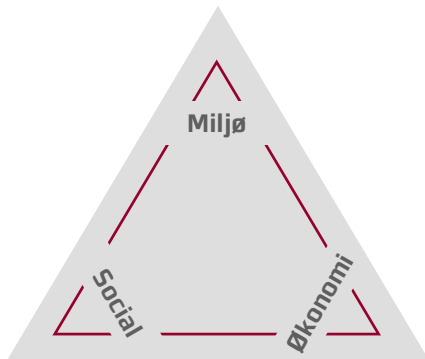
I forlængelse af den regionale udviklingsplan vil regionsrådet og kommunerne indgå aftaler på områder, hvor der er fælles interesser eller udfordringer. Aftalerne vil blive indgået med grupper af regionale aktører i og uden for regionen med henblik på i fællesskab at fremme den beskrevne ønskede udvikling.

Således er den regionale udviklingsplan et strategisk udviklingsværktøj til brug for de regionale aktører.

Den regionale udviklingsplan vedtages af regionsrådet efter planlovens § 10a og

» skal på grundlag af en helhedsvurdering beskrive en ønskelig fremtidig udvikling for regionens byer, landdistrikter og udkantsområder samt for natur og miljø, herunder rekreative formål, erhverv og turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur «.

Udviklingsplanen skal redegøre for sammenhængen mellem den fremtidige udvikling og den statslige og kommunale planlægning for infrastruktur.

Derudover skal strategien sikre sammenhæng mellem og bygge på:

- ▶ Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi
- ▶ Lokale Agenda21-strategi
- ▶ Andre regionale strategier og planer, eksempelvis for uddannelse, kultur og sundhed

Den regionale udviklingsplan kan inspirere de regionale parterers planer og strategier.

Yderligere kan regionsrådet og kommunerne med udgangspunkt i den regionale udviklingsplan gennemføre analyser, etablere og facilitere netværksdannelser og lignende med henblik på at fremme planens realisering.

Agenda21

Denne regionale udviklingsplan udgør den udadrettede del af Agenda21-strategien for Region Midtjylland, idet bæredygtighed er et gennemgående tema. Den regionale udviklingsplan fremmer samspil mellem miljømæssige, trafikale, erhvervmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold, således som planlovens § 33a fastsætter det.

Ved bæredygtighed forstås ligeværdige hensyn til sociale, miljømæssige og økonomiske forhold.

Social bæredygtighed handler om at reducere marginalisering og skabe åbenhed for at se kvaliteter i mangfoldigheden. Med andre ord handler det om at anerkende, at der findes talenter og ressourcer i alle, og at de skal bringes i spil.

Når det gælder miljømæssig bæredygtighed, er det centralt at reducere miljøbelastningen. Samtidig kan virksomhederne gøre dagens udfordringer til morgendagens forretningsområder, hvilket er et vigtigt led i økonomisk bæredygtighed.

Den Økologiske Have i Odder.

Vision 2030

Region Midtjylland er en international vækstregion i et sammenhængende Danmark

Visionen, som regionen og de 19 kommuner udformede i den første regionale udviklingsplan, fastholdes:

I 2030 skal Region Midtjylland være en international vækstregion i et sammenhængende Danmark.

Region Midtjylland og kommunerne ønsker at udbygge de regionale og lokale styrkepositioner gennem bedre samspil, mere uddannelse og livslang læring, mere vedvarende energi, mere miljørigtige løsninger, bedre mobilitet samt bedre sikring af vores grundvand og vores sundhed.

Region Midtjylland og de 19 kommuner arbejder for et sammenhængende Danmark med en infrastruktur, der understøtter udviklingen i hele regionen.

Det er vigtigt at turde arbejde langsigtet med at gøre de samfundsmæssige udfordringer til morgendagens nye forretningsområder. Det kan bl. a. ske ved at udvikle en fælles langsigtet energi- og klimatilpasningsstrategi.

Det skal ske gennem et øget internationalt udsyn og samarbejde samt et forbedret samspil mellem offentlige og private aktører.

Et nyt offensivt samspil og samarbejde skal styrke kommunernes og byernes indbyrdes roller og opgaver som omdrejningspunkt for at fremme opfyldelsen af den fælles vision.

Gennem dialogen om den regionale udviklingsplanlægning, de kommunale strategier og øvrige aktørers strategier sikres, at de fælles initiativer bliver til fælles gavn for den samlede regionale udvikling.

Strategien beskrives i det følgende under 8 indsatsområder. De indledes hver med en målsætning for, hvad vores indsats bidrager med til opfyldelse af den overordnede vision for 2030.

Indsatsområder

Klimatilpasning

I 2030 er klimaændringerne offensivt varetaget, og vi har omsat udfordringer til nye forretningsmuligheder og samfundsmæssige forbedringer

Miljø og energi

I 2030 er vi på højt internationalt niveau med bæredygtig ressourceanvendelse. Miljøvenlig innovation har styrket konkurrenceevnen hos virksomheder og videninstitutioner i regionen

Uddannelse

I 2030 har alle borgere mulighed for uddannelse, med et uddannelsesudbud der fleksibelt og sammenhængende tilgodeser den enkeltes og samfundets behov for viden og kompetencer

Byer og landskab

I 2030 indgår byer i samarbejde med deres opland og andre byer for at styrke hinanden og generere bæredygtig udvikling. Vi har sikret rent grundvand, samt fremmet de landskabelige kvaliteter

Mobilitet

I 2030 er der fri tilgængelighed for borgere, varer og informationer. Vej- og banenettet er udbygget, og vi har miljøvenlig kollektiv transport samt et fintmasket digitalt højhastighedsnetværk

Erhverv og turisme

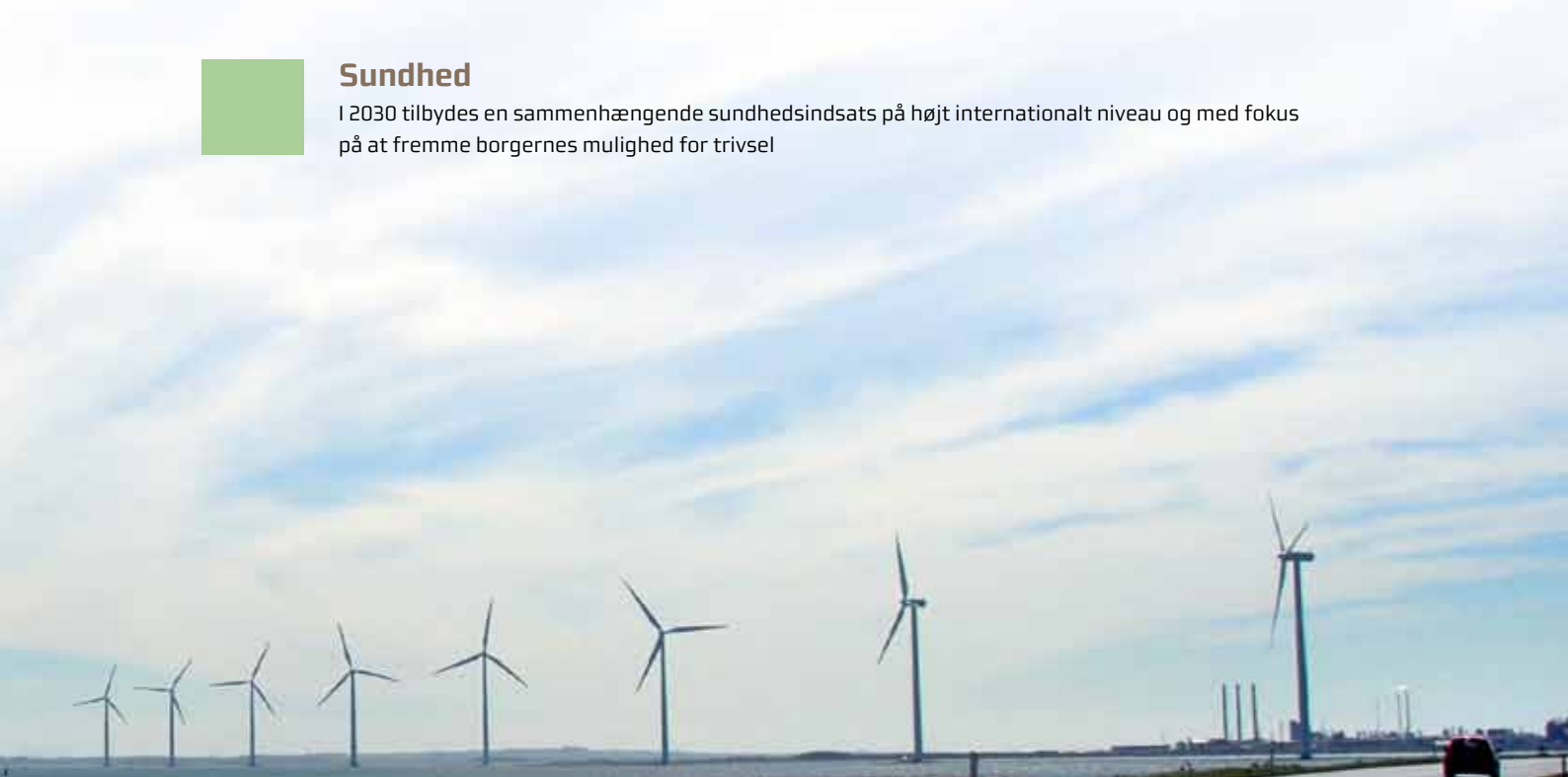
I 2030 er der skabt et globalt konkurrencedygtigt erhvervsliv, der baserer sig på bæredygtig vækst og har formået at omsætte samfundets udfordringer til forretning

Kultur

I 2030 er alle opsat på at bringe kreative kompetencer i spil. Alle har mulighed for og lyst til at deltage i kulturlivet i regionen, og her er gode rammer for kulturel og kunstnerisk udvikling

Sundhed

I 2030 tilbydes en sammenhængende sundhedsindsats på højt internationalt niveau og med fokus på at fremme borgernes mulighed for trivsel

Klimatilpasning

I 2030 er klimaændringerne offensivt varetaget, og vi har omsat udfordringer til nye forretningsmuligheder og samfundsmæssige forbedringer

Det vil sige:

- ▶ Bæredygtighed, som indebærer ligeværdige hensyn til sociale, miljømæssige og økonomiske forhold er betegnende for den vedholdende klimatilpasningsindsats i Region Midtjylland.
- ▶ Myndigheder, erhverv og brancheorganisationer har i fællesskab udviklet klimavenlig arealanvendelsesstrategi og løser hermed udfordringen med periodevis overskydende eller manglende regnvand.
- ▶ Virksomheder og videninstitutioner beskæftiger sig i stigende grad med forskning og udvikling af klimatilpasning bl.a. i gensidigt berigende samarbejder.
- ▶ De regionale aktører efterspørger aktivt nye klimatilpassede og bæredygtige løsninger med henblik på at fremme virksomhedernes interesse i at komme først med at udvikle dem.
- ▶ Borgerne får mere viden om klimatilpasning og om egne muligheder for at foretage ansvarlige valg – blandt andet ved, at uddannelsesinstitutioner underviser i emnet.
- ▶ Stadig flere relevante regionale aktører indgår i internationale netværk, der bidrager med inspiration, ressourcer og viden.

Muligheder og udfordringer:

De ændrede klimatiske forhold betyder nye vilkår og kræver tilpasning til nye tider.

Forandringerne fortsætter længe efter 2030, så planlægningshorisonten skal være væsentligt længere end sædvanligt.

Klimaet forandrer sig, og vi skal tilpasse os de nye vilkår.

Vi forventer blandt andet:

- ▶ stigning i temperatur
- ▶ øget risiko for oversvømmelser
- ▶ tendens til flere episoder med meget kraftig nedbør, monsteregn
- ▶ øget tørkerisiko i vækstsæsonen
- ▶ stigende havvandsspejl

Regionen og de 19 kommuner vil:

- ▶ etablere et netværk, der samarbejder om klimatilpasningsinitiativerne.
- ▶ skabe samarbejde blandt flest mulige regionale aktører om klimatilpasning.
- ▶ finde robuste proaktive klimatilpasningsløsninger. Vi vil afsøge, hvordan forskellige sektorer klimatilpasningsbehov kan bringes sammen i større hensigtsmæssige helheder, der understøttes af god planlægning såvel fysisk som strategisk.
- ▶ bidrage til at opnå størst mulig bevidsthed og ansvarlighed for klimaet blandt borgere, myndigheder og virksomheder.
- ▶ vedligeholde internationale netværk og derved bidrage til at bringe regionale aktører i kontakt med ny viden og med samarbejdspartnere bl.a. i EU.
- ▶ deltage i udviklingsinitiativer til afklaring af, hvordan vi kan tilpasse os ekstreme vejr-situationer.
- ▶ analysere behovet for drikkevand frem mod år 2100 for derved at tilvejebringe bedre grundlag for beslutninger vedrørende byudvikling og muligheder for lokalisering af fremtidige kildefelter til indvinding af drikkevand i regionen.
- ▶ kortlægge, hvor der er særlige behov eller interesser.

Men også muligheder for

- ▶ nye samarbejder og forretningsudvikling
- ▶ nye rekreative samspil mellem mennesker og vand
- ▶ nye afgrøder og andre sæsoner
- ▶ nye turistattraktioner

I Region Midtjylland vil vi især fokusere på de udfordringer og erhvervs muligheder, de stigende og mere intense vandmængder giver os.

Klimaforandringerne rummer store potentialer for erhvervsudvikling, idet der er et voksende marked nationalt og globalt for nye produkter, teknologier, organisationsformer og løsninger, der kan imødegå klimaforandringerne.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ alle offentlige og private regionale aktører at indgå i netværk med henblik på at bringe ny viden i spil og derved fremme klimatilpasningsaktiviteter i regionen.
- ▶ staten at skabe incitament, der fører til løsninger, som kan tage højde for klimaforandringerne, såvel ved renoveringer som ved nyanlæg.
- ▶ staten at fastsætte et fælles niveau for, hvilken vandstandsstigning der skal planlægges for.
- ▶ staten at revidere planloven, så kommunerne får mulighed for, eksempelvis i lokalplaner, at stille krav for at varetage klimatilpasnings- og miljøhensyn.

Miljø og energi

I 2030 er vi på højt internationalt niveau med bæredygtig ressourceanvendelse. Miljøvenlig innovationen har styrket konkurrenceevnen hos virksomheder og videninstitutioner i regionen

Det vil sige:

- ▶ I 2025 stammer 50 % af energiforbruget, set over regionen som gennemsnit, fra vedvarende energikilder.
- ▶ Udledning af CO₂ og andre drivhusgasser er reduceret.
- ▶ Ligeværdige hensyn til miljø, økonomi og sociale forhold er betegnende for den vedholdende miljøindsats i Region Midtjylland.
- ▶ I regionen udvikles perspektivrige teknologier og løsninger indenfor bæredygtig energi.
- ▶ Affald har skiftet status fra at være et miljøproblem til i højere grad at være en værdifuld ressource.
- ▶ Biomasseressourcerne, herunder landbrugets restprodukter, anvendes bæredygtigt og under hensyntagen til balance i fødevarer- og energiproduktion.
- ▶ Digitaliseringens muligheder udnyttes, og der er udviklet et sammenhængende intelligent energisystem, som kan håndtere udfordringerne forbundet med den stigende anvendelse af vedvarende energikilder.
- ▶ Regionen er blevet et internationalt udstillingsvindue for bæredygtige løsninger på fremtidens miljømæssige udfordringer og for virksomhederne indenfor cleantech-området.

Muligheder og udfordringer:

Miljøet påvirkes af den måde, vi indretter os på. For at begrænse miljøpåvirkningerne, er det nødvendigt med en målrettet indsats for udvikling og implementering af miljørigtige løsninger.

I Region Midtjylland har vi en særlig styrkeposition inden for udvikling og anvendelse af vedvarende energi. Den danske vindmøllesucces har haft stor betydning for at bringe Danmark og Region Midtjylland i front internationalt, når det gælder udvikling af ny vindmølleteknologi. Erfaringer herfra og nye rammevilkår kan bruges til at skabe positiv udvikling for andre forretningsområder. Det gælder eksempelvis udvikling af nye løsninger til udnyttelse og integrering af vedvarende energi, sikring af rent drikkevand, reduktion af vandforbrug og reduktion af restaffald.

Øget samspil og samarbejde mellem forsknings-, viden- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, virksomheder og region skal sikre, at miljømæssigt bæredygtige løsninger også er kommercielt bæredygtige.

Region og kommuner skal være bæredygtige virksomheder og efterspørge energi- og miljørigtige løsninger ved drift og byggeri. Bygninger og byggeri skal fungere som udstillingsvinduer for teknologier og løsninger.

Der er mange muligheder for at opdyrke nye forretningsområder. Eksempelvis har Region Midtjylland opnået førerposition på internationalt niveau i forbindelse med at fjerne forureningen på Harboøre Tange (Høfte 42). Her er i samarbejde med virksomheder og universiteter udviklet særlige oprensningsteknikker, som kan videreudvikles og kommercialiseres.

Danmark er en af de relativt største producenter af affald, og i Danmark er vi specialister i at sortere og genanvende affald. Cradle to cradle (også kaldet vugge til vugge og C2C) kan med fordel stå stærkere i virksomhedernes overvejelser om at arbejde med at tilpasse strategi, miljø og innovationsledelsessystemer til morgendagens forretningsområder.

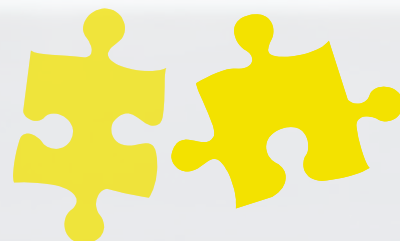
Regionen og de 19 kommuner vil:

- ▶ skabe samarbejde mellem flest mulige aktører, herunder energiselskaber og andre relevante aktører om at nå målet om, at der i den midtjyske region som gennemsnit anvendes 50 % vedvarende energi i 2025 og 100 % i 2050.
- ▶ arbejde for, at kommuner og region sammen videreudvikler de fælles energiregnskaber til et redskab, der muliggør opstilling af strategiske mål på klima- og energiområdet.
- ▶ analysere potentialerne for fremtidig anvendelse af biomasseressourcer til energi under hensyn til balance i fødevarer- og energiproduktion **og bæredygtighed.**
- ▶ aktivt fremme **gennemførelse af energibesparelser og effektiviseringer energibesparelser og genbrug.**
- ▶ arbejde for omstilling til bæredygtig transport.
- ▶ vælge bæredygtige løsninger ved ombygning og nybyggeri. Vi vil efterspørge bæredygtige løsninger, også selvom de endnu ikke er opfundet.
- ▶ fremme initiativer med fokus på at udvikle partnerskaber og styrke samarbejder på tværs af geografi og med relevante aktører i ind- og udland blandt andet for at fremme cradle to cradle som princip.

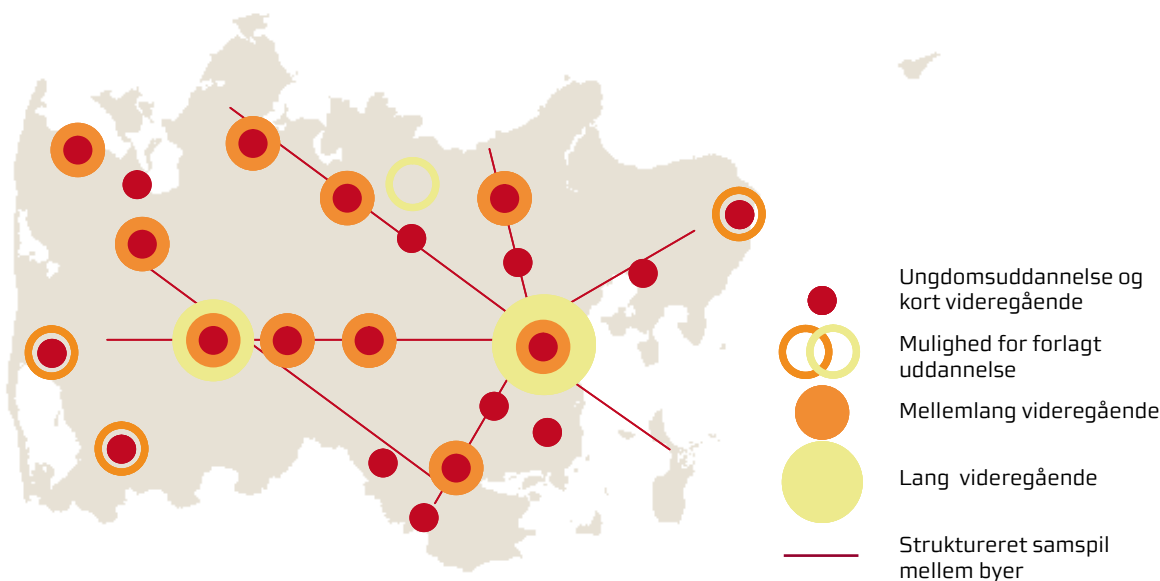
- ▶ understøtte udvikling og demonstration af fremtidens teknologi og forretningsmodeller med henblik på at skabe yderligere erhvervsudvikling og synergi.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ plan- og byggemyndigheder at være opmærksomme på at planlægge og etablere nye byudviklingsområder, så de placeres hensigtsmæssigt i forhold til den eksisterende energiinfrastruktur, og så behovet for energi til eksempelvis transport og varme mindskes.
- ▶ staten at arbejde for at sikre hensigtsmæssige rammer for udbygning af vedvarende energi, herunder etablering af nødvendige lovgivnings- og afgiftsmæssige rammer.
- ▶ staten at understøtte udviklingen af det danske forspring indenfor vedvarende energi ved fortsat at sikre bedre muligheder for test og afprøvning.
- ▶ alle at efterspørge og anvende bæredygtige løsninger.

Uddannelse

I 2030 har alle borgere mulighed for uddannelse med et uddannelsesudbud, der fleksibelt og sammenhængende tilgodeser den enkeltes og samfundets behov for viden og kompetencer

Det vil sige:

- ▶ Alle borgere har mulighed for at bringe deres talenter i spil. Det betyder, blandt andet i ungdomsuddannelserne, at drenges uddannelsesniveau kommer på højde med pigernes, og at stadig flere borgere forbedrer deres læsefærdigheder og dermed får adgang til efteruddannelse, bedre jobmuligheder og højere livskvalitet.
- ▶ Stadig flere gennemfører ungdomsuddannelse, faglig og videregående uddannelse og efteruddannes.
- ▶ I hele regionen er der øget mulighed for og adgang til at vælge mellem flere forskellige ungdomsuddannelser. Udbuddet af **mellemlange** videregående uddannelser er sikret af synergiskabende campus i regionens større byer og suppleres med forlagt undervisning. Efteruddannelse er tilgængelig i hele regionen – bl.a. gennem forpligtende institutionsamarbejder og forlagt undervisning.
- ▶ International viden bringes i spil i uddannelses- og forskningsinstitutioner samt i virksomheder.
- ▶ Digitale løsninger anvendes, hvor det kan højne kvaliteten af uddannelserne og fjerne barrierer for studerende, som bor langt fra en uddannelsesinstitution.
- ▶ Med det sammenhængende uddannelsessystem er det enkelt at bevæge sig gennem uddannelsesforløb eller skifte spor. Der er adgang til et tilstrækkeligt antal lære- og praktikpladser, som bidrager til fremdrift i de unges uddannelse.
- ▶ Vidensinstitutioner og erhvervsliv er parter i udvikling af uddannelsessystemet. Alle parter har opmærksomhed på samfundets kompetencebehov, herunder innovation og internationalisering. Studentervæksthuse er med til at sætte fokus på iværksætteri.

Muligheder og udfordringer:

Et højt vidensniveau i alle regionens virksomheder, en kompetent og velkvalificeret arbejdsstyrke samt netværk, som understøtter videndeling, er centrale faktorer, der bidrager til at stimulere vækst og udvikling i hele regionen.

Alt for mange får ikke en uddannelse, og derfor er der udsigt til mangel på arbejdskraft med faglige og videregående uddannelser. Uddannelse til flere er en væsentlig forudsætning for den velstand, der giver borgeren mulighed for sundhed, trivsel og velfærd.

Det er centralt at bringe talenterne i spil hos alle. Mange steder i regionen og internationalt er der gode erfaringer i motivation for læring, effektiv indlæring og i at få flere til at lære mere. Disse gode erfaringer skal vi bruge.

For at fremme, at et højere uddannelsesniveau i regionen også afspejles i højere velstand, skal kompetencerne svare til samfundets behov og udviklingspotentiale. Der er behov for, at tilstrækkeligt mange har lyst og evner til at starte og

drive virksomhed, samt at de kompetencer, som virksomheder og videninstitutioner har behov for til såvel drift som udvikling, er til stede. Det har derfor høj prioritet at udvikle iværksætter- og it-kompetencer, internationalt udsyn, samt at erhvervslivet tager sin del af ansvaret for, at de nødvendige uddannelser udbydes.

For at fremme virksomhedernes konkurrenceevne på internationalt niveau, skal der bygges bro mellem videninstitutioner og virksomheder i hele regionen. For at sikre kompetenceudvikling i bredden skal der være et stærkt samspil mellem beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervspolitiske tiltag – således at der arbejdes sammen om at løfte kompetencer på alle niveauer.

Aarhus' styrkeposition indenfor forskning og videregående uddannelse skal anvendes bl. a. gennem samarbejde med forsknings- og uddannelsesinstitutioner i øvrige dele af regionen. Alle skal arbejde på, at viden udvikles og gøres tilgængelig i hele regionen.

Regionen og de 19 kommuner vil:

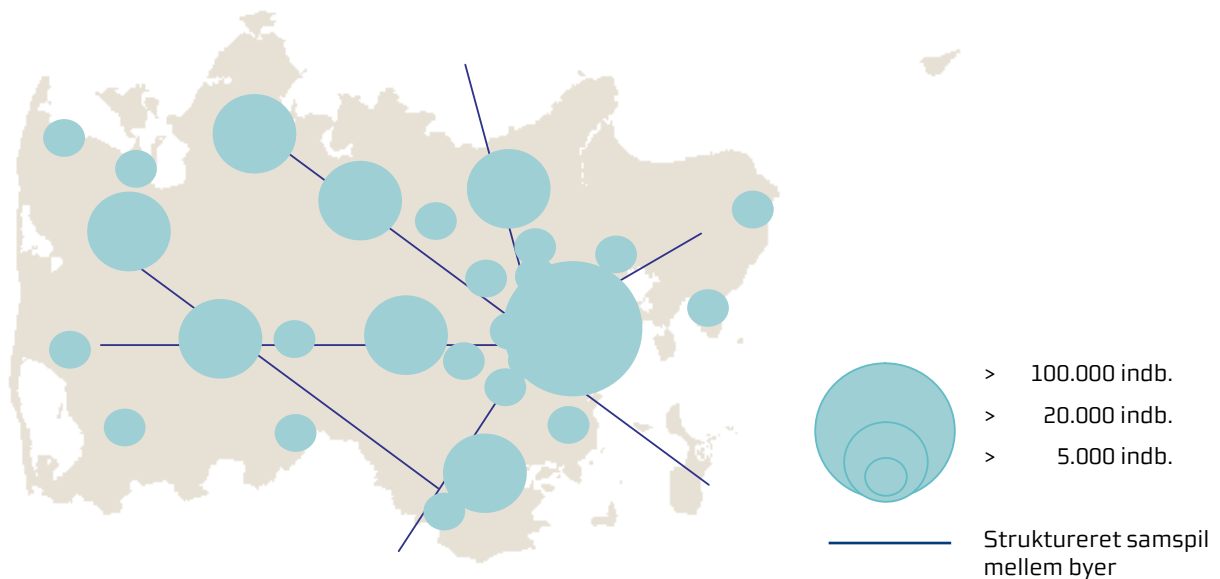
- ▶ ved revision af Region Midtjyllands uddannelsespolitik undersøge, hvordan vi kan understøtte anerkendelse af, at alle har talenter, og at disse bringes i spil. Vi vil vurdere om uddannelsesvejledningen kan justeres, så uddannelsessystemet opleves mere sammenhængende.
- ▶ arbejde for:
  - nærhed til ungdomsuddannelserne, **jf. illustrationen.**
  - fortsat styrkelse af Aarhus Universitets globale position,
  - videreudvikling af regionens viden- og erhvervsmæssige styrkepositioner – blandt andet gennem regionalt, nationalt og internationalt samarbejde og netværksdannelse, der fremmer morgendagens forretningsområder og morgendagens styrkepositioner,
  - etablering af konkrete samarbejder mellem virksomheder og viden**institutioner med arbejdere, som kan give virksomhederne erfaringer med effekten af at få mere viden ind i virksomheder,**
  - at højt uddannet arbejdskraft i større udstrækning anvendes i små og mellemstore virksomheder i hele regionen,
  - dækning med digital infrastruktur med tilstrækkelig kapacitet til, at digitale netbase-rede løsninger kan anvendes i hele regionen.
- ▶ bidrage til initiativer, der mindsker frafald fra uddannelser på alle niveauer.

- ▶ tilbyde lære- og praktikpladser på egne institutioner, også med henblik på studerende som katalysatorer for udvikling og videntilførel.
- ▶ opmuntre til en øget international udveksling, **både af studerende og undervisere. med henblik på inspiration og internationalt udsyn,**
- ▶ deltage i europæiske og internationale netværk, analyser og projekter, der fremmer nye modeller, løsninger og interkulturelle kompetencer.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ alle parter at styrke det sammenhængende uddannelsessystem, skabe mere fleksible overgange mellem uddannelsesinstitutionerne og mindske frafald i overgangene mellem de forskellige uddannelsesniveauer, samt etablere lære- og praktikpladser, **også til udenlandske studerende.**
- ▶ Vækstforum fortsat at styrke netværk og samarbejde mellem erhvervsliv, uddannelses- og forskningsinstitutioner samt beskæftigelsesregionen for at styrke videnniveauet i alle typer af virksomheder.
- ▶ viden- og uddannelsesinstitutioner at samarbejde med erhvervslivet i hele regionen gennem videnoverførsel og forlagt uddannelse.
- ▶ **staten at øge muligheden for internationalisering af såvel folkeskolen som ungdomsuddannelserne.**

Byer og landskab

I 2030 indgår byer i samarbejde med deres opland og andre byer for at styrke hinanden og generere bæredygtig udvikling. Vi har sikret rent grundvand samt fremmet de landskabelige kvaliteter

Det vil sige:

- ▶ **Byerne er katalysatorer for vækst.**
- ▶ De største byer i regionen indgår aktivt i et samspil om regionens synlighed og attraktivitet i global sammenhæng.
- ▶ Samarbejder på tværs af byer og det åbne land gør det muligt at etablere eller udbygge særlige styrkepositioner f.eks. på turismeområdet.
- ▶ Nationalparker og **prioriterede** landskabsstrøg, der er udpeget af de regionale aktører, er trækplastre for bosætning og erhverv **i oplandet**. Her har fjernelse af faldefærdige bygninger og retablering af råstofgrave høj prioritet.
- ▶ Kendte forureninger, der kan true grundvandsmagasinerne og borgernes sundhed, er under kontrol, og vi kan stadig forsyne regionen med rent, ubehandlet drikkevand. Råstofferne i regionen udvindes i takt med behovet og under hensyntagen til dem, der berøres af udvindingen.

Muligheder og udfordringer:

Byer og opland er hinandens forudsætninger og supplerer hinanden i et samspil, med respekt for forskellighed. Når byers roller skal udnyttes optimalt, skal byernes mangfoldighed og specialiseringer prioriteres. Byernes rolle som katalysatorer for vækst, understøttes ved at fremme samarbejder mellem byerne indbyrdes samt mellem by og opland.

Vi skal alle værne om vore værdifulde landskabsressourcer. Ved at bygge tættere fremfor at lade byerne vokse ud i det åbne land, kan transportbehovet mindskes og dermed behovet for yderligere eller større vej anlæg. Samtidigt understøttes underlaget for den kollektive transport.

Brugen af by og landskab må desuden ske respektfuldt i forhold til ressourcerne under jordens overflade, bl.a. ved sikring af grundvandsressourcer.

Øget tilgængelighed for borgere til landskabet bør sikres under hensyn til balance mellem jordbrugsdrift og rekreative formål.

Når styrkepositioner i hele regionen skal fastholdes og udvikles, er der behov for at koble udviklingsinitiativer mellem centre og opland, som for eksempel på turismeområdet. Udviklingsinitiativer og strategiske samarbejder skal oftest ikke omfatte hele regionen, men typisk organiseres i forskellige grupperinger af kommuner og byer – også på tværs af regioner.

Borgere og turister i Region Midtjylland værdsætter og tiltrækkes af de mange oplevelsesindtryk vores byer, landskab og kyster giver. Elementerne appellerer til bevægelse, hvilket giver sunderere borgere og basis for indtægter til turisterhvervet.

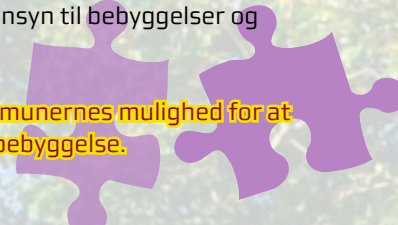

Regionen og de 19 kommuner vil:

- ▶ understøtte samarbejder, hvor byer og opland kobles med henblik på at fastholde og udvikle styrkepositioner samt udbygge og udnytte mulighederne ved digitalisering. Det gælder f.eks. kystturisme, erhvervssturisme og kultur samt smart cities og smart region.
- ▶ indsamle regionale, nationale og internationale erfaringer og formidle mulighederne for at understøtte udviklingen af mere attraktive byer, herunder også landsbyer, landskabsstrøg og nationalparker.
- ▶ årligt uddele en pris til en landsby eller gruppe af landsbyer, der har vist særligt engagement eller særlig udvikling, som kan inspirere andre.
- ▶ fremme kvalitet i landskabsstrøg, **prioriteret** i samarbejder med de regionale aktører.
- ▶ fremme brugerinteressen for og udviklingen af bæredygtig fødevarerproduktion ved gennemførelse af innovative initiativer **regionalt samt ved øget anvendelse af lokalt producerede og økologiske produkter i egne kantiner og madordninger.**
- ▶ prioritere rensning af grundvandstruende forureninger højt.

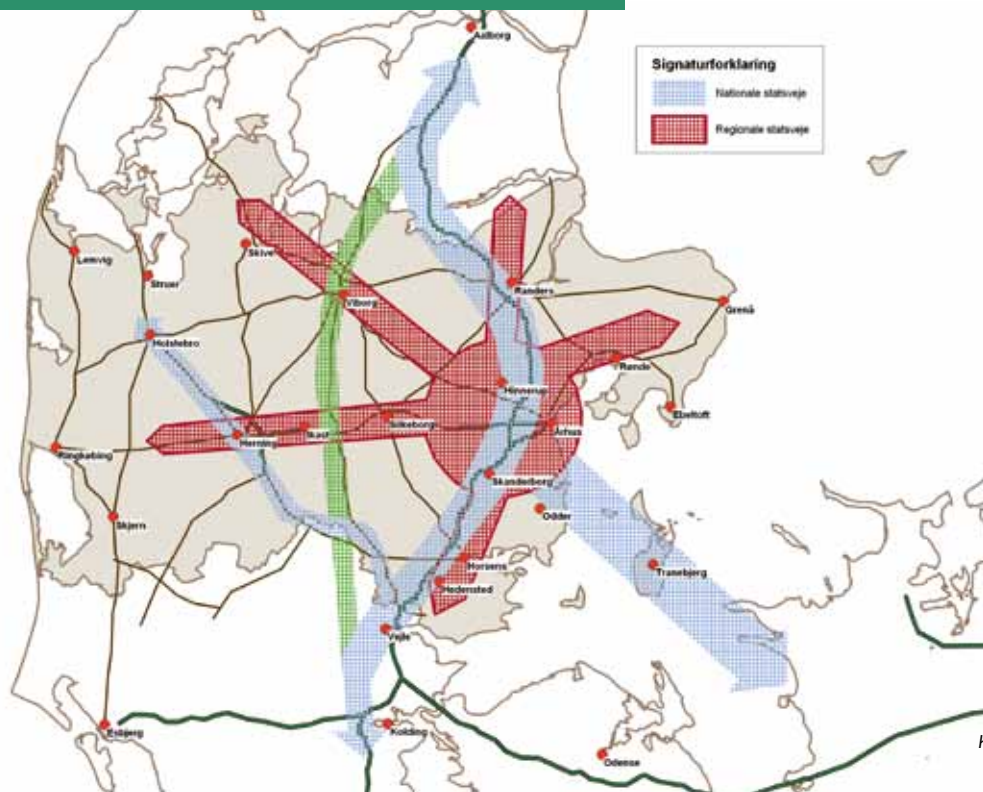
Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ staten at gøre det muligt for kommunerne at foretage byudvikling i udpegede OSD-områder (områder med særlige drikkevandsinteresser) under forudsætning af, at der foretages nødvendig sikring af grundvandsressourcen.
- ▶ staten at fremme udvikling af de nødvendige værktøjer til sikring af grundvandet også i byområder.
- ▶ **staten at øge incitamentet for bæredygtig jordbrugsproduktion.**
- ▶ staten at muliggøre bebyggelse eller nye turistefaciliteter ét sted i regionen når tilsvarende anvendelse ophører andet sted i regionen. Herunder blandt andet byudvikling indenfor beskyttelseslinjer.
- ▶ staten at gøre det muligt at pålægge særlige ruter for transport af udvundne råstoffer med henblik på at tage hensyn til bebyggelser og rekreative områder.
- ▶ **staten at styrke kommunernes mulighed for at fjerne skæmmende bebyggelse.**

Mobilitet

Kilde: Viborg Kommune

I 2030 er der **fri tilgængelighed god mobilitet** for borgere, varer og informationer. Vej- og banenettet er udbygget, og vi har miljøvenlig kollektiv transport samt et fintmasket digitalt højhastighedsnetværk

Det vil sige:

- ▶ Der er skabt sammenhæng i Danmark og i den midtjyske region.
- ▶ Infrastruktur og trafikale tilbud har en attraktiv kvalitet for vækstbærende virksomheder og institutioner.
- ▶ Den faste forbindelse over Kattegat muliggør en transporttid på 1 time med tog mellem Østjylland og Hovedstaden. Dette øger konkurrenceevnen og underbygger et stærkt og sammenhængende uddannelses- og arbejdsmarked.
- ▶ Den kollektive trafik er en stærk konkurrent til bilen - den er hurtig, energieffektiv og koordineret. Der er letbane i Østjylland og sammenhæng mellem den regionale togtrafik og landsdelstrafikken.
- ▶ Regionen er en del af EU's overordnede transeuropæiske transportnet TEN-T for sø, vej og jernbane. Det betyder gode togforbindelser fra regionen til det europæiske højhastighedsjernbanenet.
- ▶ Sø- og jernbanetransporten udgør et bæredygtigt alternativ og supplement til vejtransport i Europa. Havnene i regionen understøtter en bæredygtig udvikling i det samlede internationale, nationale og regionale transportnet.
- ▶ Én interkontinental lufthavn i Danmark og vestdanske lufthavne med daglige inter-europæiske ruter.
- ▶ Mobilforbindelse og bredbånd med tidssvarende høj kapacitet i hele regionen bidrager til regionens udvikling – bosætning, erhvervsliv og uddannelse.

Muligheder og udfordringer:

Høj mobilitet er afgørende for, at borgere og virksomheder i Region Midtjylland kan få optimale betingelser for at trives og udvikles. Infrastrukturen er et vigtigt redskab for at understøtte den regionale udvikling.

EU-Kommissionens hvidbog om transport i 2050 af marts 2011 lægger retningen for fremtidens udvikling, der skal sætse på tre områder:

- ▶ Forbedring af alle former for køretøjers energieffektivitet
- ▶ Optimering af multimodale logistikkæder
- ▶ Trafikstyrings- og informationssystemer og markedsbaserede incitamenter

Effekt målet for EU's transportindsats er, at transportsektorens CO₂-emissioner nedskæres med 60 % inden 2050.

Infrastrukturen i Region Midtjylland skal være tidssvarende og understøtte sammenhæng i regionen med god fremkommelighed og gode forbindelser til omverden.

Regionsrådet og de 19 kommuner står derfor sammen om 5 højt prioriterede infrastrukturelle investeringer og der er enighed om at disse fastholdes, indtil de er gennemført:

- ▶ Fast forbindelse over Kattegat til hurtigtog og biler
- ▶ Højklasset vej/motorvej mellem Viborg og Aarhus
- ▶ Udvidelse af motorvej E45 fra Randers til Kolding
- ▶ Motorvej mellem Herning og Holstebro Nord
- ▶ Letbane i Aarhus-området med muligheder for senere udbygning

Uddrag af det fælles indspil til Infrastrukturkommissionen:

»Lufthavnene og havnene i den midtjyske region er en væsentlig del af infrastrukturen, og det er vigtigt, at adgangsforholdene hertil forbedres i de kommende år.

Anbefalingerne skal ses i sammenhæng med ønsket om en generel udvikling og opgradering af hovedvejene i regionen, som kan binde udviklingen sammen i syd-nord og øst-vestgående retninger.

Der bør i særlig grad sættes fokus på udbygningen af transportvejene til og fra erhvervsvirksomhederne i yderområderne (dele af Ringkøbing-Skjern, Lemvig, Skive og Norddjurs kommuner).

Her tænkes især på ruterne 11, 13, 15, 16, 21 og 34.«

Der skal ske sammentænkning mellem Kattegatforbindelsen og øvrig infrastruktur i hele regionen for at få det største udbytte af investeringerne.

Kapacitetsproblemerne for den nord-sydgående trafik skal løses for at styrke tilgængeligheden i forhold til omverdenen og understøtte udviklingen i hele regionen.

Den kollektive trafik skal udgøre et sammenhængende net, hvilket sikres ved koordination og samarbejde mellem regioner, kommuner, trafikselskaber og andre aktører. Den kollektive trafik skal være hurtig, attraktiv og energieffektiv.

Endelig er det af hensyn til uddannelsessøgendes mobilitet, pendling til og fra arbejdspladser og øvrige transportbehov en udfordring at videreudvikle den kollektive trafik. Herunder er der behov for kortere rejsetider på jernbanen, fleksibel kollektiv bustrafik, videreudvikling af letbane- og bybanestrækninger, hensigtsmæssige omstigningssteder mellem cykel, bil, bus og tog, koordination af køreplaner mv.

Kontaktudvalget har aftalt at nedsætte en embedsmandsgruppe med repræsentanter fra kommunerne og fra regionen.

Formålet med arbejdet i embedsmandsgruppen er at udarbejde et revideret midtjysk indspil til de kommende nationale infrastrukturdrøftelser med afsæt i det fælles indspil til Infrastrukturkommissionen fra juni 2007.

De resultater, som region og kommuner er enige om inden vedtagelse af den regionale udviklingsplan, vil blive indarbejdet.

I den kommende periode vil regionen sammen med kommunerne fortsat arbejde for realiseringen af de fem anbefalinger samt arbejde videre med øvrige udfordringer inden for infrastrukturen med henblik på at udarbejde et revideret midtjysk indspil til de kommende nationale infrastrukturdrøftelser.

Letbanen i Aarhus

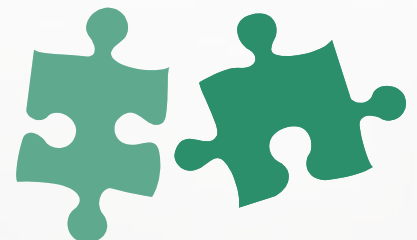

Regionen og de 19 kommuner vil:

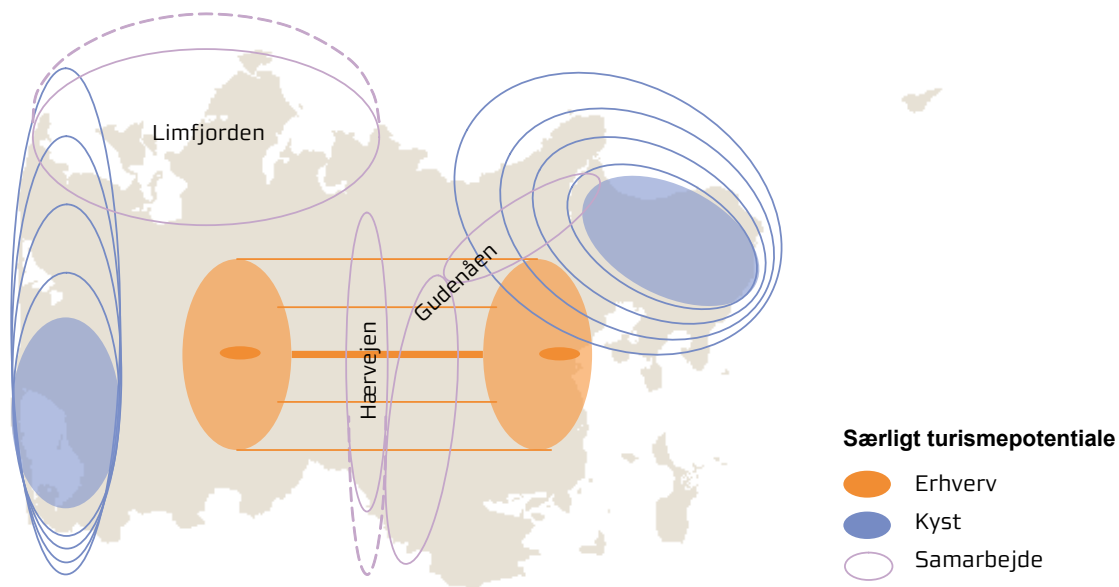
- ▶ i fællesskab prioritere, hvilke statslige investeringer i infrastrukturen, der er vigtigst for regionen bl.a. gennem nedsatte embedsmandsgrupper med repræsentanter fra såvel region som kommuner.
- ▶ arbejde for øget mobilitet, der styrker produktivitet, viden og levevilkår i hele regionen.
- ▶ finde løsninger, der sikrer fremkommelighed og mobilitet – både internt i regionen og i forhold til omgivelserne.
- ▶ sammen med Kattegatkomitéen, tilskynde staten til at udarbejde et grundlag for en principbeslutning om en fast Kattegatforbindelse.
- ▶ understøtte potentialet i Kattegatforbindelsen gennem koordinering, tilpasning og udbygning af vej- og banestrækninger og øvrige afledte anlæg.
- ▶ stimulere til regionalt samarbejde om bæredygtig transport med kommuner, trafikselskaber, trafikoperatører, virksomheder og ansvarlige for bestilling og levering af transportydelser.
- ▶ indgå i samarbejder om udvikling af fleksible kollektive trafikløsninger og øvrig social offentlig finansieret transport i tyndt befolkede egne.
- ▶ deltage aktivt i samarbejdet med staten og Midttrafik om udvikling af letbanebetjeningen i Østjylland.
- ▶ samarbejde nationalt og internationalt om kobling af regionen via højhastighedsbaner og veje til EU's overordnede TEN-T-net (Transeuropæiske Transportnet).
- ▶ samarbejde med havnene om udviklingsprojekter, som kan være med til at underbygge og udvikle havnenes betydning for en bæredygtig transport.
- ▶ arbejde for digitale højhastighedsforbindelser overalt i regionen og fremme udviklingen af digitale samarbejdsformer, så afstand ikke er en barriere.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ staten i samarbejde med relevante aktører at udarbejde en national mobilitetsplan.
- ▶ staten at etablere en brugerbetalt fast Kattegatforbindelse.
- ▶ staten at fremme baneinvesteringer, der kan nedbringe rejsetiden på hovedstrækningerne, **bl. a. gennem elektrificering**, samt at forbedre trafikbetjeningen på sidestrækningerne.
- ▶ stat og kommuner at lade mobilitet og tilgængelighed indgå som centrale elementer i den fysiske planlægning.
- ▶ stat, kommuner og trafikselskaber at samarbejde med regionen om udvikling af den kollektive trafik gennem forsøg.
- ▶ kommuner og trafikselskaber at sikre fleksible transporttilbud, hvor der ikke er passagergrundlag for rutetrafik.
- ▶ relevante aktører at sikre gode skiftemuligheder mellem cykel-, tog-, bil- og bustrafik.
- ▶ staten at sikre fuld mobildækning og dataforbindelse med tidssvarende høj kapacitet.

Erhverv og turisme

I 2030 er der skabt et globalt konkurrencedygtigt erhvervsliv, der baserer sig på bæredygtig vækst og har formået at omsætte samfundets udfordringer til forretning

Det vil sige:

- ▶ Virksomhederne genererer vækst ved øget samspil med videninstitutioner i ind- og udland om relevante erhvervsstyrkepositioner.
- ▶ Flere virksomheder indgår i samarbejde med viden- og uddannelsesinstitutioner om de unges kvalificering til og beskæftigelse i erhvervslivet.
- ▶ Det offentlige understøtter virksomhedernes udvikling og konkurrenceevne ved i stigende grad at efterspørge bæredygtige løsninger – også de, der endnu ikke er opfundet. Blandt andet ved offentlig-privat innovation og offentlig-private partnerskaber.
- ▶ Stadig flere virksomheder i regionen deltager aktivt i at udvikle og implementere løsninger på miljø- og klimaudfordringerne – også på internationalt niveau.
- ▶ **Landbrug og produktionserhverv bidrager til bæredygtige udvikling i hele regionen.**
- ▶ Større udbredelse af produktionsmetoder, der har fokus på at reducere ressourceforbrug, herunder energiforbrug og affaldsmængde.
- ▶ Såvel offentlige som private arbejdsgivere er opmærksomme på de ressourcer og kompetencer, der findes blandt ikke-erhvervsaktive.
- ▶ **De kystnære kommuner mod vest og øst udnytter på bæredygtig vis kystturismens vækstpotentiale. Ligesom erhvervsturismens potentiale er udnyttet i båndet, der strækker sig fra Aarhus til Herning.**
- ▶ **Turismepotentialerne er udnyttet på bæredygtig vis langs Gudenåen og Hærvejen samt langs Limfjorden i et tværkommunalt og -regionalt samarbejde.**
- ▶ **Den bæredygtige turisme bygger på udnyttelse af potentialerne i henholdsvis kystturisme, erhvervsturisme og samarbejde. Sammen med de internationale oplevelsesfyrtårne er viden, kreativitet og udviklingsdynamik omsat til nye kommercielle forretningsområder.**

Muligheder og udfordringer:

Erhvervslivet **i byerne og på landet** er afgørende for en høj levestandard for borgerne. Erhvervslivets udvikling og relationer globalt er afgørende for, at Region Midtjylland kan være en socialt, miljømæssig og økonomisk bæredygtig international vækstregion.

Virksomheder i Region Midtjylland er i global konkurrence med krav om høj produktivitet, værdiskabelse og omstillingsparathed, samt evner til at udnytte de nye globale markeder. Bæredygtighed er et stadig stærkere opmærksomhedsområde og baggrund for fremtidige produkter og markedsandele. Region Midtjylland og kommunerne bidrager til at skabe de bedste rammevilkår og forudsætninger for, at virksomhederne klarer sig godt og bæredygtigt i den globale konkurrence og fremmer, at virksomheder og videninstitutioner i stigende grad tager afsæt i de samfundsmæssige udfordringer, når der skal skabes innovation og vækst. Region Midtjylland og kommunerne bidrager til at sikre, at de fornødne kompetencer til såvel produktion som udvikling er tilgængelige.

Regionen og de 19 kommuner vil:

- ▶ bakke op om det regionale vækstforums erhvervsudviklingsstrategi og med den regionale udviklingsplan give inspiration til kommende erhvervsudviklingsstrategier.
- ▶ fremme iværksætter, **innovation og kreativitet.**
- ▶ arbejde for, at turismens erhvervmæssige styrkepositioner udnyttes maksimalt, især i de områder, der har særligt potentiale herfor, jf. illustrationen.
- ▶ **tilskynde til stadig mere bæredygtig fødevarerproduktion, også til eksport.**
- ▶ fremme relevante offentligt-private samarbejder.
- ▶ aktivt efterspørge bæredygtige løsninger i forbindelse med indkøb, renovering og nybyggeri.
- ▶ fremme erhvervsudvikling ved at efterspørge bæredygtige og innovative løsninger i forbindelse med det nye hospital i Gødstrup og universitetshospital i Skejby, udbygninger på regionshospitalerne i Viborg, Horsens, Silkeborg og Randers samt nye sundhedshuse flere steder i regionen.
- ▶ tilskynde til udvikling af nye velfærdsteknologiske løsninger.
- ▶ skabe samarbejder på nationalt og internationalt plan, der kobler viden med relevante erhvervsstyrkepositioner.

I regi af Vækstforum understøttes innovation og internationalisering, især hvor virksomhederne i regionen har særlige styrkepositioner. Dette gælder i forhold til energi og miljø, fødevarer, turisme og velfærdsteknologi, men også videnerhverv og kreative erhverv.

I Region Midtjylland er energi- og miljøløsninger en styrkeposition. Med afsæt heri er der erhvervmæssige potentialer i udvikling af nye løsninger på klimaforandringer. Fødevarerproduktion er tillige en styrkeposition for regionen, som vi fortsat skal udvikle. Dertil kommer velfærdsteknologi som et nyt og stærkt voksende område, hvor samfundsmæssige udfordringer kan anvendes som omdrejningspunkt for at generere fremtidig vækst og velfærd. Region Midtjylland og kommunerne bidrager også til at fremme udviklingen af andre videnerhverv, som kan være en væsentlig kilde til innovation - herunder i de kreative erhverv. Regionen har med sine byer, conferencefaciliteter og natur gode forudsætninger for at tiltrække turister til ferie såvel som erhvervsbesøg.

- ▶ aktivt arbejde for at fremme internationale relationer, som styrker det globale udsyn for virksomheder og borgere.
- ▶ arbejde for en bedre infrastruktur, der fremmer mobilitet for pendlere og virksomheder i hele regionen.
- ▶ arbejde for mobildækning og højhastighedsbredbånd i hele regionen for herved at muliggøre virksomhedsetablering og bosætning - også i de tyndt befolkede områder, som udnytter og forudsætter intelligent brug af nye teknologier.

Regionsrådet og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ relevante aktører fortsat at bestræbe sig på at skabe bedre sammenhæng mellem beskæftigelses-, uddannelses- og erhvervsudviklingsområderne.
- ▶ Vækstforum fortsat at styrke internationalisering og lægge vægt på at understøtte uddannelse og kompetenceudvikling, innovation, iværksætter samt digitalisering.

Kultur

Animationskolen i Viborg

I 2030 er alle opsat på at bringe kreative kompetencer i spil. Alle har mulighed for og lyst til at deltage i kulturlivet i regionen, og her er gode rammer for kulturel og kunstnerisk udvikling

Det vil sige:

- ▶ De kulturelle tilbud, som blandt andet omfatter traditionelle tilbud som udstillinger, teater, musik med videre, men også sportsevents, eksperimenterende teater, litteratur og samvær, inviterer borgerne til at deltage aktivt i det kreative og kulturelle liv i regionen.
- ▶ Unge understøttes i deres evner som fornyere i kreative, kunstneriske og erhvervsmæssige sammenhænge.
- ▶ Kulturelle tilbud og særkender bidrager til, at turismeudviklere, byer og kulturinstitutioner sammen kan skabe fritids- og kulturtilbud af international standard.
- ▶ Kulturinstitutioner, erhvervsliv og foreningsliv samarbejder om at udvikle regionens kulturelle styrker. En del af dette arbejde foregår i regi af det regionale kulturprojekt Aarhus 2017 og forventes at bidrage til udvikling langt ud over kulturområdet. Aarhus 2017 har temaet "Gentænk" og sætter fokus på demokrati, mangfoldighed og bæredygtighed.
- ▶ Det kulturelle liv bidrager til anerkendelse og åbenhed over for dem, der skiller sig ud og udfordrer det givne.
- ▶ Det kulturelle liv i regionen fungerer som magnet for turister, studerende, arbejdskraft og erhvervsliv.

Muligheder og udfordringer:

Kultur er drivkraft for udvikling, nytænkning og livskvalitet. Kultur er vigtig for såvel borgerne, erhvervslivet som de besøgende.

Kandidaturet til europæisk kulturhovedstad (Aarhus 2017) er et eksempel på, at kultur kan anvendes strategisk og skabe sammenhæng i hele regionen: Kultur kan forandre!

Projektet afspejler på væsentlige områder Region Midtjyllands kulturpolitik, både hvad angår netværk, udvikling, tværfagligt og internationalt samarbejde.

De kulturelle aktører i regionen er kulturinstitutionerne samt kreative enkeltpersoner eller grupper. Ved at bringe de kulturelle aktører i samspil med eksempelvis erhvervslivet er der basis for udvikling hos begge parter.

Region Midtjylland skal være kendt som et fyrtårn for innovation og kreativt samspil mellem arkitektur, ny teknologi og design. Regionen skal udnytte sine stærke

kreative miljøer omkring film, animation, it, design og livsstil til at skabe nye arbejdspladser og merværdi gennem samarbejde og innovation på tværs af medier.

Turisme er og skal være en af Region Midtjyllands styrkepositioner og omfatter alle typer af ferieformer samt mange muligheder for kulturelle aktiviteter og oplevelser. Det vil i den sammenhæng være af stor betydning, at det lykkes at få udviklet og konkretiseret kultur- og oplevelsesøkonomien til at indgå som et centralt element i regionens turisme.

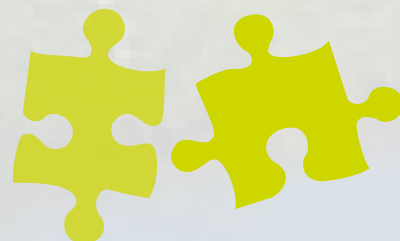
Mange kreative virksomheder tager deres udgangspunkt i eller inspireres af kulturlivet, blandt andet i tekstil design. Kreative erhverv bidrager til innovation og fornyelse i hele erhvervslivet. Virksomheder med et højt input fra kreative erhverv har øget produktinnovation. Succesrige virksomheder, har typisk flere kreativt uddannede og flere ansat i kreative jobfunktioner. Jobs inden for de kreative erhverv flytter ikke i samme grad ud af landet som jobs i det øvrige erhvervsliv.

Regionen og de 19 kommuner vil:

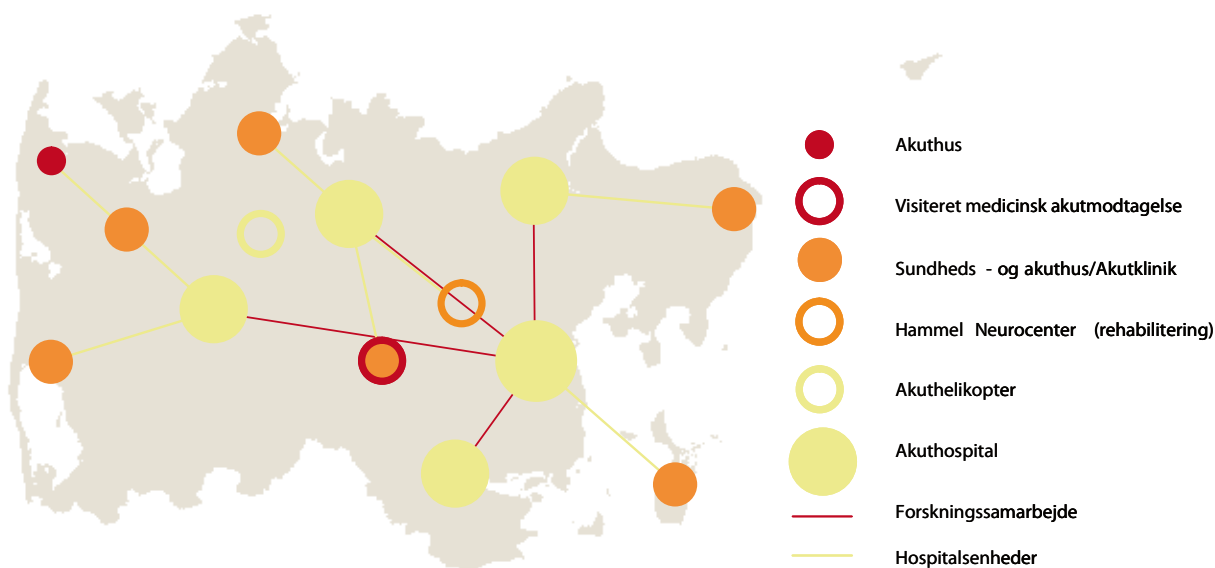
- ▶ bidrage til at realisere kreative og kulturgivne potentialer i regionen til gavn for borgere og erhvervsliv, herunder også turisterhvervet.
- ▶ understøtte kulturel udvikling eksempelvis kulturfaglige netværk på tværs af faggrænser og geografiske grænser, samt internationalt samarbejde og udsyn gennem kulturpolitikken for Region Midtjylland.
- ▶ fremme samspil mellem regionale aktører om udvikling af en kreativ og innovativ kultur karakteriseret ved inklusion, ressourceansvarlighed og kreativ virkelyst.
- ▶ fremme samspil mellem kulturelle aktører og erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner med henblik på at fremme kreativ udvikling.
- ▶ "talentudvikling", skabe muligheder for pleje af kunstens og kulturens vækstlag.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ alle aktører at anvende kultur som drivkraft for udvikling i hele regionen.
- ▶ **kulturaktørerne at engagere sig på den internationale scene.**
- ▶ Vækstforum at understøtte forretningsmuligheder i kreative erhverv og innovation.
- ▶ alle parter at fremme offentligt-private samarbejder i tråd med temaet for Aarhus 2017, "Gentænk".
- ▶ kulturinstitutionerne at fremme brug af nye teknologier i kulturformidlingen, f.eks. i et samarbejde, der kan fremme erhvervspotentialer heri.
- ▶ foreningskulturen fortsat opmærksomhed på sin rolle lokalt og regionalt i at understøtte trivsel.

Sundhed

I 2030 tilbydes en sammenhængende sundhedsindsats på højt internationalt niveau og med fokus på at fremme borgernes mulighed for trivsel

Det vil sige:

- ▶ Borgerne har lige adgang til rådgivning, undersøgelse og behandling af høj kvalitet i sundhedsvæsenet. I nogle tilfælde er velfærdsteknologiske og telemedicinske løsninger med til at sikre dette.
- ▶ Decentrale basale sundhedsydelser suppleres af højt specialiserede behandlingstilbud på hospitaler, der kan rekruttere de bedste specialkompetencer.
- ▶ Et sammenhængende og smidigt sundhedsvæsen med fokus på den enkeltes patientforløb fremmer kvalitet, effektivitet og borgernes trivsel.
- ▶ Sundhedsvæsenet understøtter den enkeltes indsats for en sund livsstil, såvel fysisk som mentalt
- ▶ Flere borgere oplever at have et godt helbred, både på grund af den faktiske sundhedstilstand og på grund af oplevelsen af at høre til – eksempelvis på arbejdsmarkedet og i sociale sammenhænge.
- ▶ Borgerne har forbedret sundhedsmæssig effekt af gode kost-, ryge-, alkohol- og motionsvaner.
- ▶ Både de menneskelige og de samfundsmæssige omkostninger ved kroniske sygdomme og multisygdom, altså at den enkelte har to eller flere sygdomme, er reduceret, idet disse borgere får særlig opmærksomhed – såvel ved forebyggelse som behandling.

Muligheder og udfordringer:

Sundhedsvæsenets nærhed, tilgængelighed og kvalitet er væsentligt, når det gælder borgernes tryghed. Lokalt praktiserende læger, decentralt placerede akutklinikker, sundhedshuse og kommunale sundhedstilbud, sikrer nærhed for borgeren sammen med telemedicin og behandling i hjemmet. Desuden skal der være adgang til de bedste, højtspecialiserede kompetencer på hospitalerne i regionen.

Sundhedsvæsenet rummer potentiale for erhvervsudvikling. Milliardinvesteringerne i det nye hospital i Gødstrup og universitetshospital i Skejby, udbygninger i Viborg, Horsens, Silkeborg og Randers samt udbygninger af sundhedshuse flere steder i regionen fremmer erhvervsudvikling. Investeringerne kombineres med Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi med henblik på at fremme nye innovative løsninger.

Hospitalerne er store uddannelsessteder, som sammen med Professionshøjskolen VIA University College og Aarhus Universitet forestår praktik og uddannelse for et stort antal studerende hvert år. Aarhus Universitetshospital yder inden

for en lang række sygdomme højt specialiseret behandling til borgere i hele Vestdanmark og på nogle områder behandles patienter fra hele landet. Der er i meget tæt samarbejde med Aarhus Universitet en stor forskningsindsats, som løbende kommer patienter til gode i form af nye behandlinger.

Mange faktorer indvirker på borgernes trivsel og sundhed, eksempelvis sociale forhold, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Samarbejdet i sundhedsaftalerne, som indgås mellem regionen og kommunerne om behandling, pleje, sundhedsfremme og forebyggelse, er her af stor betydning.

I øvrigt vil Region Midtjylland og kommunerne sikre, at sundhedsvæsenet er forberedt til de ændrede risici for sygdom og smittespredning, som klimaforandringerne ventes at medføre. Således vil overvejelser om sundhed og sygdom indgå i de tværgående initiativer for at imødegå klimaforandringerne.

Regionen og de 19 kommuner vil:

- ▶ arbejde for sundhedsmæssig forebyggelse og forbedring af folkesundheden.
- ▶ arbejde for at det nære sundhedsvæsen, herunder de kommunale sundhedstilbud, praktiserende læger og sundhedshuse, den præhospitale indsats samt hospitaler, samarbejder om helhed, kvalitet, datatilgængelighed og smidighed i patientforløb.
- ▶ samle specialiserede kompetencer på udvalgte hospitaler i regionen med forskningsforpligtelser i internationalt forsknings samarbejde via Aarhus Universitetshospital.
- ▶ understøtte etablering af sundhedshuse/lægehuse i områder med længere afstand til akuthospital.
- ▶ understøtte udvikling og anvendelse af velfærdsteknologiske og telemedicinske muligheder for diagnostik, behandling og opfølgning. Udvikling og anvendelse af disse teknologier og muligheder kan ske i offentlig-privat samarbejde **og med styrket tværsektorielt samarbejde.**
- ▶ indgå i samarbejde om kompetenceudvikling og -opbygning på det velfærdsteknologiske område.
- ▶ arbejde for, at uddannelser rettet mod behandlingssystemet også rettes mod forebyggelse.
- ▶ etablere et center (CORE, Center of Research and Education) i det nye Aarhus Universitets hospital i Skejby for alle regionens hospitaler, der rummer efteruddannelse og udvikling af velfærdsteknologi tæt på patienterne og i samarbejde med erhvervslivet.

▶ **styrke og understøtte forskning og udvikling på alle regionens hospitaler i tæt samspil med Aarhus Universitet. Vi vil dermed styrke forskning i folkesygdomme, styrke rekrutteringsmuligheder og sikre samme høje niveau i behandlingen på alle regionens hospitaler.**

- ▶ sikre god adgang til hospitalerne gennem forbedret infrastruktur, letbane mv.
- ▶ sikre borgerne i Region Midtjylland mod smittefarer og andre risici som følge af voldsomme regnskyl.

Regionen og de 19 kommuner anbefaler:

- ▶ alle aktører at være opmærksomme på deres rolle i forebyggelse af livsstilssygdomme – eksempelvis ved at bidrage til gode kost-, ryge-, alkohol- og motionsvaner.
- ▶ alle offentlige og private arbejdspladser og institutioner at sikre **sundhedsfremme, f.eks. med** sund mad i kantiner og køkkener.
- ▶ stat og kommuner at sikre borgernære rekreative arealer, der kan fremme lysten til fysisk aktivitet og motion for alle.
- ▶ Vækstforum at bidrage til samspil mellem erhvervsudviklingsstrategi og Regionsrådets sundhedsstrategi.

Vær med

Politikerne i Det Rådgivende Udvalg for Regional Udvikling deltager gerne i dialog om udvikling af Region Midtjylland. Bliv en del af samarbejdet om at opfylde de dele af den regionale udviklingsplan, som har din interesse.

Kontakt Regional Udvikling:

regudv@rm.dk

☎ 7841 1140 Dorthe Selmer

☎ 7841 1142 Anne Justesen

Region Midtjylland

Regional Udvikling

Skottenborg 26

DK-8800 Viborg

www.rup2012.rm.dk